

JAN TOMÁNEK

VÁLKA SE STROMY

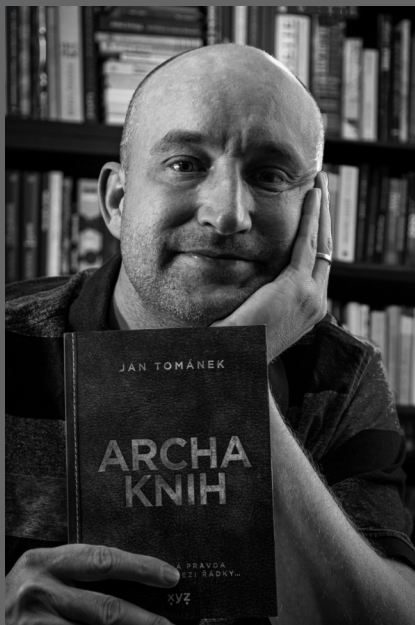
TRPCE ÚSMĚVNÁ KNIHA,
ZE KTERÉ VÁS BUDE MRAZIT

Jan Tománek (1978) je absolventem Akademie výtvarných umění v Praze. Kromě filmové a umělecké práce se v mládí věnoval psaní do herních a filmových časopisů a založil počítačový magazín *Level*, ve kterém působil jako šéfredaktor. Je znám jako režisér a scenárista divácky úspěšných animovaných filmů *Kozí příběh* a *Kozí příběh se sýrem*, za které získal řadu mezinárodních filmových cen a byl nominován i na Českého lva.

V roce 2018 vydal svůj první román *Motylí křik* – konspirační thriller z českého prostředí. Druhá kniha – *Lustr pro papeže* – syrově drsný příběh z pekla normalizačních lágrů, vyšla na podzim roku 2019 a koncem roku 2021 následoval dystopický román *Archa knih*. V roce 2022 připravil knihu sebraných blogů několika autorů *Kronika doby covidové*.

Se svou ženou a dvěma dětmi žije na okraji Prahy.

www.tomanek.com

VÁLKA SE STROMY

Jan Tománek

JAN TOMÁNEK

VÁLKA SE STROMY

TRPCE ÚSMĚVNÁ KNIHA,
ZE KTERÉ VÁS BUDE MRAZIT

© Jan Tománek, 2022

© Art And Animation studio, 2022

ISBN 978-80-11-01526-8

„Strach lže a ty mu věříš.“

Friedrich Nietzsche

*Historie se nezadržitelně opakuje a jedinou rukou
soukolí dějin zastavit nelze.*

| 1 |

„Tak se na to podívej, Maruško...“ zavolal pan Novák směrem k zahradě, kde jeho žena plela záhonek.

„...to bys nevěřila, co do té televize všechno dají. Jako by u nás nebylo těch problémů dost, oni musejí ukazovat ještě takový kraviny!“ těžce vstal a začal přecházet po místnosti.

„Říkal jsi něco, Jarine?“ narovнала se žena a zadívala se dovnitř velkým francouzským oknem.

„Ale nic,“ mávl rukou pan Novák a sedl si zpět do ušáku s čerstvě vychlazeným pivem.

„No a zase! To bys měla vidět. Tady se rozkrádá země v přímém přenosu, estébáci, kam se podíváš, a lidi asi zajímá, jak na nějakýho Číňana spadne strom? No, věřila bys tomu?! Co je tohle za zprávy!“

„Tak se na to nedívej a pojď mi radši pomoci na zahradě, už mě loupe v kříži jako čert.“

„Taky už bys toho mohla nechat. Večír zas budeš skuhrat. Říkám ti to imrvére každý den, ať se tak nepřepínáš.“

„A kdo to za mě asi udělá? Ten záhonek se sám nevypleje...“ zasmála se paní Nováková, protáhla si bolavá záda a sundala rukavice.

„Tak končím. Odnesl bys mi, Jarouši, prosím aspoň ten poslední koš?“ líbezně se na něho usmála. „Já se zatím umyju a půjdu dělat večeři. Ju?“

Pan Novák jen vzdychl, notně si přihnul z lahve a pomalu vstal z křesla. I po těch letech, co spolu žili, perfektně věděla jak na něho. Dokonce by řekl, že čím dál tím lépe – to už je osud všech, kteří spolu žijí tak dlouho.

Samozřejmě že nakonec nezůstalo u jednoho odneseného koše. Vždy ho fascinovalo, jak jeho pořádkumilovná žena, která pozná v kuchyni i špatně otočené ouško hrnečku, dokáže udělat v kůlně s nářadím takový bordel. Rýč, motyka i malé hrabičky byly celé zadělané od hlíny, jak zákon káže, a navíc jen tak ledabyly hosené pod stromem.

Ale pan Novák věděl, že nemá smysl se ozývat – debat o tom, jak choulostivý je jen na ty „své“ věci, absolvoval už tolik, že si raději jen potichu vzdychl a všechno nářadí v tichosti umyl a uklidil.

„Ták, hotovo...“ sundaval si u dveří galoše.

„To je dost, že jdeš, a ať mi tam nenašlapeš! Honem si umyj ruce a pojď ke stolu!“ a tak si pan Novák už po-

třetí ten podvečer tiše vzdychnul a vydal se šouravým krokem do koupelny.

„No, voní to tedy náramně, Maruško!“

„Co říkáš?! Hučí mi tu odsávání a tobě teče voda.“

Aby si umyl ruce, slýchal pan Novák nejdřív od své maminky, pak se přidaly ještě učitelky ve školce a škole, a když už si říkal, že má pokoj, přebrala tuto bohulibou činnost jeho žena. Pevně doufal, že na smrtelné posteli po něm jednou nebudou chtít, aby si hlavně vydrbal i ty hřbety – že ty jsou také jeho. Jedinou útěchou mu bylo, že do rakve ho jednou bude konečně umývat někdo jiný – no bodejť, do hrobu určitě nemůže člověk se špínou za nehty. Co by řekli sousedé?

S heknutím dosedl ke stolu.

„Ty ses nějak zadýchal, Jaroušku, je ti dobře?“ podívala se na něho od plotny starostlivě žena.

„Jsem jako rybička, přeci jsem odnesl všechny ty koše,“ mávl rukou pan Novák a nalil si do připravené sklenice další chladivou dvanáctku.

„Dáš si čtyři, nebo pět?“

„Jen mi dej pět, Maruško, po tom výkonu si je zasloužím,“ zasmál se.

„Podívej se, jak hekáš a jaké máš břicho, dám ti čtyři.“

Mělo smysl jí neustále opakovat, proč se ho tedy ptá? Jeho žena měla totiž předem vybranou správnou odpověď a možnost volby byla vlastně jen taková past – drobné zdání svobodné vůle, která by se projevila pouze tehdy, kdyby si býval náhodou zvolil možnost čtyř knedlíků. Ale i tím si pan Novák přestával být jistý – nikdy nevěděl, jestli by jeho žena náhodou neřekla: „...ale jsi takový hubený, však ti dám pět.“ Život se ženou je neustálý boj v zákopech a pan Novák o tom věděl své – však už také sloužil třicátý rok.

„...a co jsi tak nemluvný, Jardo? Chutná ti to vůbec?“

„Ale to víš, že jo,“

„Kdyžtak si to přisol, kdybys potřeboval,“ usmála se na něho žena a podala mu slánku.

A pan Novák si opět vzpomněl, jak byl jednou na konferenci v Číně a jak mu celou dobu stála za zadkem asistentka a všechno mu nabízela. Když procházeli kolem toalet, zcela vážně pronesla – kdybyste potřeboval na záchod, tak si odskočte, ale jestli se vám nechce, samozřejmě nemusíte. A tehdy pan Novák začal Číňany za tu vlezlost nenávidět a také rozumět válečným filmům, kdy veliteli ruplo v bedně, až vystřílel celou vesnici.

„To je v pořádku, Mařenko, je to slané tak akorát,“ usmál se.

„Zesil to! Co to tam říkají?“ zahleděla se jeho žena z ničeho nic na televizi.

„No vidíš! Už zase! To je to, co jsem ti říkal prve. Zase ti Číňani...“ sáhl pan Novák po ovladači a zesílil zvuk.

„...teprve třiaadvacetiletý Shu-lin, student zdejší průmyslové školy, zemřel po pádu větve. I když mu byla okamžitě poskytnuta první pomoc, jeho zranění byla, jak se vyjádřila policejní mluvčí kapitán Li-Hao, natolik závažná, že byla neslučitelná se životem... S podivem zůstává fakt, že se nejedná o ojedinělý případ. Jen provincie Chu-nan hlásí pátý podobný případ, kdy zemřel člověk pádem stromu nebo zlomené větve...“

„To je ale zajímavé, ne?“

„Ale prd zajímavé! Víš ty, kolik jich tam je? Když máš miliardu lidí, je úplně normální, že denně tam musí umřít desítky lidí na podivné věci. Určitě tam bude každý den spousta lidí, kteří se utopí třeba v polívce. Jen to nikdo nespojuje – je to prostě jen statistika, Maruško.“

„Snad máš pravdu, Jarine.“

„Jasně, že mám pravdu, však jsem se také za život něco napočítal. Ale copak tohle u nás někoho zajímá?“

Jenom čistá statistika. Máme dost svých problémů. Proč radši nehoní ty bolševiky a estébáky, ale to ne. Ti Číňani nás jednou umlátí čepicema, uvidíš!“

„Snad nebude tak zle, Jaroušku,“ usmála se paní Nováková a pohladila svého muže po ruce.

Měla ráda tu jeho bojovnost, která ale byla, stejně jako jeho havraní vlasy, čím dál tím vzácnější.

| 2 |

Jaro ten rok přišlo obzvlášť brzy a parkoviště před velkým nadnárodním zahradnictvím praskalo ve švech. Pan Novák už objížděl třetí kolečko mezi zaparkovanými auty a jeho nervozita se blížila hranici, kterou jako zarytý cholerik ještě dokázal bezpečně ustát.

„No je toto možné?! Sotva vysvitne sluníčko, musejí prostě všichni vyrazit nakupovat...“

„To bude dobré...“ snažila se jeho žena o nemožné a lehce mu hladila ruku na volantu.

„Támhle! Jarine!“ vykřikla a začala gestikulovat k místu, kde zahlédla bílá couvací světla.

Než ale stačil pan Novák ve svém opečovávaném Favoritu podřadit a vyhodit blinkr, na JEHO vysněné parkovací místo vjel mladý hejsek v nejnovější X-ové řadě naleštěného BMW.

„Vidělas to?! Viděla? Se na to ale už opravdu vyseru!“

„Jarine...“ podívala se na něho jeho žena přísně pohledem bývalé gymnaziální učitelky a sledovala po očku

mladou blondýnku, která z BMW frivolně vystoupila a zavěšena do svého přítele zmizela v hobbyráji.

„A kvůli tomu jsme cinkali klíčkama – to jsme si pomohli. Za bolševika byly fronty na zboží a teď jsme se jen posunuli kousek dál, v těch frontách jenom sedíme na zadku v autech a zase nás předbíhají veksláčtí synkové...“

„Tak se na to vykašleme, Jarine, a zajedeme sem někdy jindy, ju?“ hladila ho zase po ruce.

„A dost!“ spojka staříckého auta zaúpěla a pan Novák se s rychlostí geparda a ladností laně vmáčkl na právě uvolněné parkovací místo.

Ten roštěácký úsměv, kterým ji obdařil, ji přenesl o mnoho desítek let zpět.

„Pozor na ty dveře. Ať to neodřeš. Je to tu úzký.“

„Neboj se, Jarine,“ usmála se žena a opatrně z auta vystoupila a počkala, až si muž sundá kožené rukavice, které používal výhradně na řízení.

Život byl přeci jen o těch malých radostech a vítězstvích.

Pan Novák s hrdostí římského dobyvatele tlačil svítivě oranžový košík vstříc velkým proskleným dveřím zahrádkářského ráje a jeho žena cupitala vedle něho.

„Ale uznej aspoň, že takový výběr za komunistů zkrátka nebyl,“ nevycházela paní Nováková z údivu a jejího muže fascinovalo, jak ji ta radost – celých třicet let od převratu – ještě neopustila.

„Hergot! Nemůžeš dávat pozor?!“ vykřikl pan Novák a na poslední chvíli zbrzdil vozík.

„Moč se olouvám, pane,“ smutně si ho prohlížel malý Vietnamec, který svým vozíkem narazil do jeho.

„Podívej! Není to ten čang od nás z obchodu? Proboha, co to táhne?“

„Nevím, asi bude stavět,“ podívala se paní Nováková se zájmem na košík přeplněný stavebními přilbami a rukavicemi všech možných velikostí, barev a tvarů.

„Co s tím budeš dělat? To ti bude velké,“ smál se vědoucně pan Novák.

„Nebojte, pane. Hodit budou! Moč, moč budou. Uvidíte!“ zamával vesele malý mužik a cupital za velkým vozíkem ke své dodávce.

Pan Novák se už už chtěl rozejít, když skrz prosklené dveře proběhla s dalším přeplněným vozíkem maličká obchodníková manželka.

„No toto? Vidíš to Mařenko?“ kroutil pan Novák nevěřicně hlavou, otočil se a konečně vešel do přítmi velkého zahradnictví.

Pan Novák nakupování ze srdce nenáviděl. Nechápal, jak se jeho žena může doslova vyžívat v tom, aby trávila hodiny před regály a rozhodovala se tak dlouho, co si koupí.

Jak to bylo dřív snazší – máte květináče? Nejsou! Po týdnů jste znovu vystáli frontu, a když květináče byly, tak jste si ho prostě vzali. Neptali jste se na velikost nebo dokonce barvu a odcházeli jste z obchodu šťastní, že máte *obyčejný* květináč.

Teď ale jeho žena už desátou minutu přecházela před ohromným regálem a nemohla se rozhodnout, jestli levnější plast, nebo dražší, ale solidnější keramiku, betonový, nebo sklolaminát, a co teprve jestli dokonce umělý designový kámen.

Tušil, že až se rozhodne pro materiál, bude nové dilemma s barvou a pak nastoupí klasické – a co myslíš ty, Jarine?

„Skočil bych se ven protáhnout, jestli budeš ještě vybírat...“

„To nestojí za to, už půjdeme, ju?“ usmála se na něho líbezně a ukázala mu zelený a žlutý květináč.

Bylo to stejné jako s výběrem knedlíků – také měla předem vybráno a chtěla po něm jen ujištění.

„Zelený!“

„Jarine, tak se nad tím trochu zamysli? Copak se nám zelený hodí k záclonám?“

„Takže žlutý?“

„Máš pravdu, žluté budou krásné,“ vydechla si šťastně jeho žena a naskládala do košíku šest sluníčkově svítivých květníků.

„Tak a můžeme domů?“ zapřel se pan Novák a jejich vrchovatý vozík se dal zas do pohybu.

„Už jen pár věcí a jdeme, ju?“ usmála se na něho a pohládila ho po ruce.

„Prosím vás, nemůžu tu najít žádné malé pilky. Víte, potřebovala bych nějakou šikovnou do ruky,“ obrátila se paní Nováková na prodavače v oranžovém stejnokroji.

„Myslím, že tam budou ještě nějaké motorové, pojděte za mnou,“ nemeškal zaměstnanec a vydal se svižnou

chůzí okolo regálu. Paní Nováková za ním cupitala a manžel vlál v zatačkách za těžkým vozíkem.

„No vidíte – poslední. Čtyři a půl kilowattu, půl metru dlouhá lišta a dekompresní ventil pro pohodlný start. Tím byste, paninko, přeřízla i prase, kdyby bylo potřeba,“ zasmál se svému vtipu prodavač.

„Víte, já myslela spíš něco malého. Jen do ruky, na prořezávání stromků...“

„Tak to nemůžu sloužit, mladá paní – tohle je poslední, co máme,“ pokrčil bezradně rameny.

„Děkuji. A když už vás tu máme, také jsme nenašli žádné rukavice.“

„Rukavice?“ podivil se prodavač.

„Ano, normální pracovní zahradní rukavice.“

Prodavač si paní Novákovou chvíli prohlížel a pochopil, že si z něho skutečně nedělá legraci. Opatrně se k ní nahnul.

„To, co jsme včera dostali, bylo během půlhodiny pryč. Jen co jsme otevřeli. Zítra by zase mělo dorazit něco z hlavního skladu, ale moc toho nebude. Být vámi, přivstanu si a jsem tu na sedmou, když otevíráme.“

„Víte, nám je to vlastně jedno – vezmeme si jakékoli

rukavice. Nemusí to být ty speciální zahradnické,“ zasmál se tomu nedorozumění pan Novák.

Prodavač teprve nyní zaznamenal jeho přítomnost a spojil si, že patří k té potrhlé dámě.

„Copak vy nečtete noviny?“ znovu si je oba bedlivě prohlédl, jako by se zjevili z jiné planety. „Omlouvám se, ale musím za kolegu. Jak jsem říkal, zkuste to zítra ráno,“ kývl prodavač na pozdrav a spěšně odkráčel uličkou do jiného oddělení.

Pan Novák si se ženou vyměnili udivené pohledy a vydali se k pokladnám.

„No jasně!“ zastavil se pan Novák u regálu, praskl se rukou do čela a hlasitě se zasmál. „Že mi to hnedka nedošlo! To ten rákosník! Prostě všechno vykoupili!“

„Asi to tak bude,“ usmála se paní Nováková na manžela a pokračovali nejkratší cestou k pokladně.

| 3 |

Odpoledne si vzal pan Novák decentní plstěný klobouk a vydal se směrem k malému náměstíčku. Částečně proto, aby se prošel – což bylo skvělé pro jeho srdce a žena to s radostí přivítala – ale hlavně si chtěl koupit na neděli viržinka – což tak zdravé nebylo, ale to zase ona nemusela vědět. Co bylo ovšem nejdůležitější, chtěl se vyhrnout horlivému jarnímu přesazování, kterému Maruška propadla ihned poté, co přivezli nové květníky.

Ale ani to nebylo ještě to nejhorší – jeho duše stárnoucího inženýra totiž doslova trpěla u každé květiny, která byla v květináči umístěna mimo střed. A nutno říci, že se to jeho milé ženě dařilo většinou téměř u každého kořenáče.

Pan Novák pak trávil celé noci tím, že čerstvě přesazené květiny upravoval a rovnal na střed, aby to jeho žena nepoznala a jeho smysl pro symetrii zůstal zachován.

„Není ještě brzo, Karle?“ zamával pan Novák přes

plot na souseda, který prořezával silné větve vzrostlé jabloně.

„Zdravím tě, sousede,“ usmál se na něho zpod přilby drobný vousatý mužik a malou pilkou zdolával další mohutnou větev.

„To je panečku radikální řez, to už snad vůbec ani není zmlazovací. To ses do toho tedy opřel,“ rozhlížel se pan Novák po té spoušti na sousedově zahradě.

„Už to bylo potřeba, Jaroslave...“

„Ještě! Víc! To je málo!“ zavolala sousedova rozložitá žena z okna a s prásknutím ho zase přibouchla.

„Je to už starý strom...“ podíval se souseď skoro omluvně na Jaroslava a dál se věnoval práci.

Takový zkušený sadař, pomyslel si pan Novák a pomalu kráčel dál z kopce směrem k náměstí. S Karlem se znali od dětství a ten mu vždycky dobře radil, jak prořezávat ovocné stromky. V tom musela mít prsty Jaruna, ta když si něco usmyslí, tak je jako beran. Možná jim strom jenom stínil v domě a nepouštěl světlo do kuchyně. Ale byla ho škoda – taková krásná jablona a takhle ji prořezat. Věčná škoda, ta jen tak znovu neobrazí.

Zahloubaně prošel celou vilovou čtvrtí, sešel schody a konečně stál na náměstí.

Pan Novák na jaře mimo jiné miloval to, jak všechny

ženské přes zimu doslova vykvetly. Jako by celé nedočkavě čekaly na první teplé paprsky, aby mohly odhodit neforemné bundy a kabáty a zas vystavit své vnady slunci – coby svatební šat zpěvných ptáků. Jak byl starý, tak byl pořád ještě kozel, jak říkali kamarádi, ale trochu vypelichaný, jak s úsměvem dodávala jeho Mařenka.

Galantně otevřel dveře a pustil ta krásně tvarovaná lýtka ven z trafiky. Jeho pohled stoupal přes kyprý zaděček v minisukni, oblá ňadra v blůzce, světlé vlasy až k rudé přílbě.

A přesně v tom bodě se jeho zrak zastavil a dál jen konsternovaně hleděl za odcházející kráskou.

„Dobré, že?“ smál se staříčkový trafikant.

Mladá žena v minisukni s přílbou na hlavě hrdým krokem zahnula za roh a zmizela oběma mužům z očí.

„A to je dnes už třetí.“

Teprve teď se pan Novák otočil na trafikanta a drobnou úklonou hlavy a dotykem klobouku starosvětsky pozdravil.

„Copak to bude, pane inženýre? Jedna viržinka, jako obvykle?“ vrátil se trafikant za pult a položil před pana Nováka jednu krabičku tenkých doutníků.

„To je nějaká nová móda?“ kroutil pan Novák stále nevěřičně hlavou.

„Těžko říct, ale podívejte,“ ukázal trafikant vrásčitou rukou na pult, kde byla rozložena dnešní vydání novin.

Úřady hlásí první případy v New Yorku – psaly jedny. Postižení jsou už i v Indii a na Urale.

Krása i funkčnost – hlásal další z palcových titulků a celé přední straně novin vévodila fotografie asijské krásy s podobně rudou přilbou, jako měla žena, která právě vyšla z obchodu.

No jasně, proto ten rákosník kupoval ty helmy – práskl se pan Novák do čela a vzpomněl si na své dětství, kdy všechny zachvátila móda jo-jo, na dětství svých dětí, když všemožně pod pultem sháněli se ženou céčka, a jak pro své vnuky stál frontu na vyprodaný spinner.

A zatímco móda jo-jo vydržela celé jeho dětství, céčka několik let, spinner byl vlastně starý už v době, kdy se kupoval, a za několik týdnů po něm už neštěkl ani pes. Svět se nebezpečně zrychloval – spinoval.

Tohle nebude mít také dlouhého trvání, zasmál se.

Jasně, je to nová móda. Kdyby v novinách napsali, že je trendy nosit na hlavě hovno, lidé si ho tam prostě dají a ještě se budou předhánět, kdo bude víc smrdět, pomyslel si pan Novák, zamysleně si vzal viržinka, mlčky zaplatil a vydal se pomalým krokem zpět k domovu.